

MARTIN AMIS

Zona de interes

Traducere din limba engleză și note de
Mihaela Ghiță

În preajma vasului jucăți,
Spurcate mațe 'n el băgați;
Râioasa broască, ce petrece
O lună 'n somn sub piatra rece,
Ș'asudă un venin avan,
Să fiarbă 'ntâiu 'n vrăjit cazan...

Coadă de șearpe din băltoacă
Să fiarbă 'n vas și să se coacă;
Ochiu de salamandru, păr de liliac,
Un broatec, ș'al năpârcii ac,
De câini limbi, labe de șopârle
Ș'aripi de buhă să s'asvârle...

Solzi de balaur, colți de lup,
Momâi de hârce, bot și trup
De lacomi chiți din mări sărate,
Cucută smulsă pe 'noptate,
Răsaduri dintr'o tissă jună
Tăiate la'un eclips de lună,
Ficat de-ovrei, fiere de țap,
Nas Turc și buze de Arap,
Un deget de prunc sugrumat
De-o târfă, și 'n șanț îngropat,

Cu mațele-unui tigru dres,
Fac terciul lipicios și des...

Răciți cu sânge de babuin!
Atunci e farmec bun și plin.

Căci eu în sânge m'am vârat atât,
Că dacă m'aș opri, întorsul meu
Ar fi, ca mersul înainte, greu.

Macbeth¹

1 W. Shakespeare, *Macbeth*, în *Opere alese*, Vol. II, Actul IV, scena I, în românește de Adolphe Stern, Cultura Națională, București, 1922, pp. 73, 78–79.

Capitolul I.

Zona de interes

1. Thomsen: La prima vedere

Știam bine ce e fulgerul; știam ce e trăsnetul. Călit de o manieră demnă de invidiat în treburi de felul acesta, știam și ce e o rupere de nori — ruperea de nori, după care soarele și apoi curcubeul.

Se întorcea din Centrul Vechi cu cele două fete și, de o bucată bună de vreme, pătrunseseră în Zona de Interes. În față, așteptând să le primească, se întindea o magistrală — o colonadă, aproape — de arțari, crengile și frunzele lobate împletindu-li-se deasupra. O după-amiază târzie de miez de vară, cu musculițe care scăpărau delicat... Carnetul meu de însemnări zăcea deschis pe o buturugă, iar boarea îi răsfoia curioasă paginile.

Înaltă, lată în spate și durdulie, cu toate astea sprintenă, într-o rochie albă dantelată care îi venea până la glezne și cu o pălărie crem de paie cu panglică neagră și o geantă de paie care i se bălăbănea pe braț (fetele, tot în alb și ele, aveau aceleași pălării și geți de paie), străbătea goluri de căldură difuză, cafenie, leonină. Râdea — cu capul azvârlit pe spate, așa încât pielea i se întindea pe gâtul încordat. Înaintând în paralel cu ele, reușeam să țin pasul, în sacoul meu din tweed făcut la comandă și pantalonii sport din serj, ținând în mână mapa și stiloul.

În momentul acela, toate trei au traversat aleea din fața Academiei Ecvestre. În timp ce copilele îi dădeau târcoale în joacă, a lăsat în urmă moara decorativă, stâlpul de arminden, spânzurătoarea cu trei lațuri, calul de ham priponit într-o doară de pompa de apă din fier, înainte să se facă nevăzută.

În Kat Zet — în Kat Zet I.

Ceva s-a întâmplat la prima vedere. Fulger, tunet, rupere de nori, soare, curcubeu — meteorologia primei vederi.

O chema Hannah — doamna Hannah Doll.

La Clubul Ofițerilor, tolănit pe o sofa din păr de cal, înconjurat de ornamente pentru harnașament din alamă și gravuri ecvestre și bând cești de erzaț (cafea pentru cai), i-am spus amicului meu de-o viață Boris Eltz:

— Preț de o clipă m-am simțit iarăși tânăr. Parcă m-a trăsniț dragostea.

— Dragostea?

— Am zis *parcă*. Ce te uiți așa la mine? *Parcă* m-ar fi trăsniț dragostea. O senzație de iminență. Știi ce vreau să zic. Ca nașterea unei povești de iubire lungi și minunate. Dragoste romantică.

— Cu déjà-vu și tot restul? Continuă. Reîmprospătează-mi memoria.

— Păi, cum să-ți zic eu... Admirație dureroasă. Dure-roasă, îți zic. Și sentimente de umilință și nevrednicie. Ca în cazul tău cu Esther.

— În cazul meu e cu totul altceva, mi-a spus, îndreptând un deget spre mine. Aia e doar atitudine părintească și-atât. O să înțelegi când o s-o vezi.

— Mă rog. Cum spuneam. Pe urmă a trecut și... Și m-am trezit că mă întreb cum ar arăta despuiată.

— Exact ce spuneam, vezi? Eu nu stau niciodată să mă gândesc cum ar arăta Esther dezbrăcată. Dacă s-ar întâmpla aș fi oripilat. Mi-aș feri privirea.

— Și zi așa, Boris, dinspre Hannah Doll ți-ai feri privirea?

— Hm. Cine și-ar fi închipuit că Moș Sugativă ar fi putut pune mâna pe așa o bunăciune?

— Știu. Incredibil.

— Moș *Sugativă*. Gândește-te, totuși. Sunt convins că bețivan e de când se știe. Dar n-a fost mereu bătrân.

— Fetele trebuie să aibă cât? am făcut eu. Doișpe, treișpe ani? Deci ea e de vârsta noastră. Sau o idee mai tânără.

— Iar Moș Sugativă a lăsat-o gravidă când ea avea, cât... optișpe ani?

— Când era *el* de vârsta noastră.

— Bun. Bănuiesc că i se poate ierta că l-a luat de bărbat, a spus Boris și a ridicat din umeri. Optsprezece ani. Dar nici nu l-a părăsit, așa-i? Cum îți dă mâna să faci mișto de chestia asta?

— Știu. E greu să...

— Hm. E prea înaltă pentru mine. Și, dacă stau să mă gândesc, și pentru Moș Sugativă e prea înaltă.

Și, pentru a nu știu câta oară, ne-am întrebat unul pe celălalt: De ce și-ar aduce cineva nevasta și copiii într-un loc ca ăsta? Tocmai aici?

— Mediul ăsta e mai pretabil pentru bărbați.

— O, nu știu ce să zic. Sunt femei pe care nu le deranjează. Sunt femei care nu se deosebesc de bărbați. Mătușă-ta Gerda, de pildă. I-ar plăcea la nebunie locul ăsta.

— Mătușa Gerda s-ar putea să consimtă în principiu, am făcut eu. Dar nu s-ar da în vânt după locul ăsta.

— Oare Hannei o să-i placă la nebunie aici, ce crezi?

— Nu pare c-o să se simtă ca peștele în apă.

— Nu, asta așa e. Dar nu uita că e soția neînstrăinată a lui Paul Doll.

— Hm. În cazul ăsta poate c-o să se simtă ca acasă, am spus eu. Eu așa sper. Înfașurarea mea are mai multă trecere la femei care se dau în vânt după locul ăsta.

— ...Nici *noi* nu ne dăm în vânt după locul ăsta.

— Nu. Dar noi ne avem unul pe celălalt, slavă Domnului. Nu e puțin lucru.

— Asta așa e, scumpule. Tu mă ai pe mine, iar eu pe tine.

Boris, prietenul meu de-o viață — emfatic, tenace, chipeș, ca un mic Cezar. Grădiniță, copilărie, adolescență, vacanțele cu bicicleta prin Franța și Anglia și Scoția și Irlanda, călătoria noastră de trei luni de la München la Reggio și de acolo mai departe până în Sicilia. De abia acum, la maturitate, prietenia noastră întâmpinase dificultăți, atunci când politica — istoria — a năvălit în viețile noastre.

— Tu? Tu scapi până la Crăciun. Eu sunt aici până în iunie. De ce nu m-or fi trimis pe mine în est?

A luat o sorbitură, s-a încrunțat și și-a aprins o țigară.

— Apropo, șansele tale, frățioare, sunt nule. *Unde*, de pildă? Dama sare mult prea tare în ochi. Și fii cu băgare de seamă. Moș Sugativă o fi fiind el Moș Sugativă, dar e și comandantul.

— Hm. Chiar și așa. S-au pomenit ele și lucruri mai ciudate.

— S-au pomenit ele și lucruri *mult* mai ciudate.

Da. Fiindcă acelea erau vremuri în care toată lumea resimțea înșelătoria, nerușinarea sarcastică și ipocrizia năucitoare dindărătul tuturor interdicțiilor.

— Am un soi de plan, am spus eu.

Boris a scos un oftat, iar chipul lui a căpătat o mină absentă.

— Mai întâi o să trebuiască să aștept să văd ce-mi spune unchiul Martin. Pe urmă o să fac prima mișcare. Pion la D4.

După o vreme, Boris a spus:

— Cred că pionul ăla o să dea de belea.

— Tot ce se poate. Dar nu strică să aruncăm o privire atentă.

Boris Eltz și-a luat rămas-bun: era așteptat pe rampă. O lună de serviciu eșalonat la rampă reprezenta pedeapsa din cadrul pedepsei după ce se încăierase iarăși. Rampa — coborârea din trenuri, triajul, pe urmă drumul cu mașinile prin pădurea de mesteceni până la Micul Sălaș Brun, în Kat Zet II.

— Partea cea mai stranie e selecția, mi-a spus Boris. Ar trebui să vii într-o zi. De dragul experienței.

Am luat prânzul de unul singur la popota ofițerilor (jumătate de pui, piersici și șarlotă; fără vin) și am plecat spre biroul meu de la Buna-Werke. A urmat o ședință de două ore cu Burckl și Seedig, în mare parte axată pe înaintarea anevoioasă a lucrărilor la halele pentru producția de carbid; dar în același timp a devenit limpede faptul că pierdeam lupta apropo de transferarea forței noastre de lucru.

Când s-a înserat, m-am îndreptat spre separeul lui Ilse Grese de la Kat Zet I.

Lui Ilse Grese îi plăcea la nebunie locul ăsta.

Am ciocănit în ușa de tablă care se bălăbănea încetișor și am intrat.

Cum te-ai fi așteptat de la adolescența care încă mai era (împlinea 20 de ani luna următoare), Ilse ședea cocârlă și cu gleznele încrucișate la jumătatea patului, citind o revistă ilustrată; n-a catadicsit să-și ridice privirea de la paginile ei. Uniforma îi era agățată de cuiul din grinda metalică sub care mă piteam în momentul acela; avea pe ea un capot bleumarin scămoșat și șosete gri lăbărțate. Fără să se răsucescă, a spus:

— Aha. Îmi miroase a islandez. Îmi miroase a căcănar.

Felul obișnuit al lui Ilse de a se purta față de mine și, probabil, față de toți pretendenții ei consta într-o apatie batjocoritoare. Felul meu de a mă purta față de ea, și față de orice femeie, la început cel puțin, era ostentativ de pedant (îmi perfecționasem această tehnică ca pe o contrapondere la înfățișarea mea, pe care unele, măcar o vreme, o găseau respingătoare). Pe podea zăceau cureaua ei cu tocul pentru armă și la fel și biciul din piele de bou, răsucit ca un șarpe subțirel dormind.

M-am descălțat. După ce m-am așezat și m-am făcut comod lipindu-mă de spina ei încovoiată, i-am bălăngănit peste umăr o amuletă cu parfum de import prinsă de un lanț suflat cu aur.

— E căcănarul islandez. Ce dorește?

— Hm, Ilse, în ce hal e camera ta. Ce e drept, mereu arăți impecabil când ești la muncă. Dar în sfera privată... Și, când vine vorba de alții, ești de-a dreptul maniacă apropo de ordine și curățenie.

— Ce dorește căcănarul?

— Ce se dorește? am făcut eu.

Și am continuat, cu pauze prevenitoare între propoziții.

— Ce se dorește este ca tu, Ilse, să vii pe la mine în jur de 10. Acolo te voi potopi cu coniac și ciocolată și daruri scumpe. Te voi asculta cum îmi povestești despre ultimele tale bucurii și neazuri. Compasiunea mea plină de mărinimie are să-ți restabilească simțul proporției. Asta fiindcă, Ilse, s-a întâmplat, sporadic, ca acest lucru să-ți lipsească. Sau cel puțin așa înțeleg de la Boris.

— ...Boris nu mă mai iubește.

— Nu mai departe de zilele trecute te ridica în slăvi. O să-l iau la o discuție, dacă dorești. O să vii, nădăjduiesc, la 10. După ce-o să avem o discuție și tu o să-ți primești recompensele, are să urmeze un interludiu sentimental. Asta este ceea ce se dorește.

Ilse și-a văzut mai departe de citit — un articol care susținea cu tărie, cu furie chiar, că femeile n-ar trebui sub nicio formă să se radă sau să se epileze în vreun fel pe picioare ori la subsuoară.

M-am ridicat în picioare. A înălțat privirea. Gura lăbărită și neobișnuit de încrețită și tremurătoare, găvanele unei femei de trei ori mai bătrână, bogăția și vivacitatea părului de un blond-murdar.

— Ești un căcănar.

— Vino la 10. Vii?

— Posibil, mi-a spus, dând pagina. Și posibil să nu.

În Centrul Vechi, fondul locativ era așa de rudimentar, încât cei de la Buna fuseseră constrânși să construiască un soi de așezare de internate în suburbiile rurale estice

(includea o școală gimnazială și un liceu, o clinică, mai multe magazine, un bufet și un bar, precum și o droaie de gospodine neliniștite). Chiar și așa, n-a durat mult și am găsit o garnitură cât se poate de funcțională de odăi decorate cu creton undeva în susul unei străduțe abrupte, acana de piață. Strada Dzilka nr. 9.

Exista, însă, un neajuns major: aveam șoareci. După mutarea forțată a proprietarilor, locuința fusese folosită pe post de adăpost de ocazie pentru constructori vreme de aproape un an, iar invazia devenise cronică. Cu toate că animăluțele reușeau să nu se arate, aproape că le auzeam constant făcându-și de lucru prin crăpăturile din zid și prin jgheaburi, alergând de colo colo, chițcăind, hrănindu-se, înmulțindu-se...

A doua oară când a venit pe la mine, menajera mea, tânăra Agnes, mi-a lăsat un motan mare, negru cu pete albe, pe nume Max, sau Maksik (pronunțat Maksici). Max era un vânător de șoareci legendar. Avea să-mi fie de ajuns o vizită din partea lui Max o dată la două săptămâni, mi-a zis Agnes; n-avea să zică nu la o farfurioară cu lapte când și când, dar nu era cazul să-i ofer hrană solidă.

N-a trecut mult până când am învățat să-l respect pe acest prădător dibace și discret. Maksik părea înțolit de gală — frac negru-tăciune, barbișon alb perfect triunghiular, ghetre albe. Când se lăsa în jos de șale și-și întindea picioarele din față, labele i se răsfireau drăgălaș, ca niște părăluțe. Și de fiecare dată când Agnes îl sălta în brațe și-l lua cu ea, Max — care-și petrecuse sfârșitul de săptămână cu mine — lăsa în urma lui o tăcere neechivocă.

Într-o asemenea tăcere mi-am pregătit o baie sau, mai bine zis, am colectat (ibric, oale, găleți) apă fierbinte cât

pentru o baie și m-am ferchezuit pentru Ilse Grese cu o grijă deosebită. I-am pregătit coniacul și bomboanele, plus patru perechi sigilate de ciorapi rezistenți (căci disprețuia dresurile fine) și am așteptat, privind pe geam la vechiul palat ducal, care se profila pe cerul serii la fel de întunecat ca Max.

Ilse a fost punctuală. Singurul lucru pe care l-a spus, și asta pe un ton vag batjocoritor și profund apatic, în clipa în care a închis ușa în urma ei... a fost doar „Repede“.

Din câte îmi puteam da seama, soția comandantului, Hannah Doll, își ducea fetele la școală și le aducea acasă, dar altfel nu ieșea aproape deloc.

N-a luat parte la niciunul dintre cele două *thés dansants* experimentale; n-a participat la cocteilul de la Secția Politică dat de Fritz Mobius; și n-a mers nici la proiecția de gală a comediei romantice *Doi oameni fericiți*¹.

În toate împrejurările cu pricina, Paul Doll nu avea încotro și trebuia să se arate. Făcea lucrul ăsta cu aceeași expresie pe față de fiecare dată: aceea a unui bărbat care își înfrânge eroic orgoliul rănit... Avea un fel de a-și rotunji buzele, ca și cum ar fi avut de gând să fluiere — până când (sau cel puțin așa părea) îl năpădea cine știe ce scrupul burghez, iar gura își recăpăta forma de cioc.

Mobius l-a interpelat:

1 *Zwei glückliche Menschen*, comedie din 1943 regizată de E. W. Emo, cu Magda Schneider, Wolf Albach Retty și Oskar Sima.

— Fără Hannah, Paul?

M-am tras mai aproape.

— E indispusă, a răspuns Doll. Știi cum e. Acea perioadă proverbială a lunii?

— Vai.

Pe de altă parte, am *reușit* s-o văd destul de bine, și încă preț de câteva minute bune, prin gardul viu rărit de la celălalt capăt al terenului de sport (în trecere fiind, m-am oprit și m-am făcut că-mi consult notesul). Hannah era pe peluză, supervizând un picnic pentru fetele ei și o prietenă de-a lor — fiica familiei Seedig, eram aproape convins. Încă se mai scoteau lucruri din coșul de răchită. Nu s-a așezat lângă ele pe covorul roșu, în schimb, când și când, se lăsa pe vine, ca apoi să se ridice la loc în picioare cu o balansare energică a pulpelor.

Dacă nu în privința ținutei, atunci cu certitudine ca siluetă (cu fața ascunsă), Hannah Doll subscria la idealul național al feminității tinerești, impasibilă, provincială și făcută pentru procreare și muncă grea. Mulțumită înfățișării mele, eram beneficiarul unei cunoașteri trupești amănunțite a genului ăstuia de femeie. Săltasem și desfoiasem multe rochițe tiroleze din trei straturi, îndepărtasem multe perechi de pantalonași îmblăniți, azvârlisem peste umăr o droaie de saboți cu ținte.

Eu? Aveam 1,90. Părul îmi era de un alb brumat. Povârnișul flamand al nasului, încrețitura disprețuitoare a gurii, agresivitatea elegantă a bărbiei; îmbinările colțuroase ale maxilarului păreau fixate sub vârtejurile minuscule ale urechilor. Umerii îmi erau dreți și lați, pieptul ca scândura, talia îngustă; penisul extensibil, convențional de gros

în stare de repaos (cu un prepuț protuberant), coapsele zdravene ca niște catarge nefasonate, genunchii pătrățoși, gambele michelangiolești, labele picioarelor cu nimic mai puțin flexibile și mai elegante ca palele tentaculare ale mâinilor. Ca să întregescă panoplia acestor farmece convenabile și nimerite, ochii mei glaciali erau de un albastru de cobalt.

N-aveam nevoie decât să primesc vorbă de la unchiul Martin, un ordin anume de la unchiul Martin din capitală — și aveam să acționez.

— Bună seara.

— Da?

Pe treptele vilei portocalii m-am trezit interpelat de o mică arătare neliniștitoare în haine de lână tricotate gros (vestă și fustă), cu cataramă strălucitoare de argint la pantofi.

— Stăpânul este acasă? m-am interesat.

Știam foarte bine că Doll era în altă parte. Era la rampă cu doctorii, și cu Boris și mulți alții, să întâmpine Trenul Special 105 (iar Trenul Special 105 se anunța problematic).

— Vedeți, am o presantă...

— Humilia? s-a auzit o voce. Ce s-a întâmplat, Humilia?

O dislocare a unei mase de aer puțin mai în spate și iat-o, Hannah Doll, tot în alb și de data asta, scânteind în umbră. Humilia a tușit politicos și s-a retras.

— Doamnă, îmi pare nespuse de rău că vă inoportunez, am spus. Mă numesc Golo Thomsen. Mă bucur să vă cunosc.

Deget cu deget, mi-am smuls cu gesturi energice mănua din șamoa și am întins mâna, pe care mi-a strâns-o.

— Golo? a făcut ea.

— Da. Mă rog, a fost prima mea tentativă de a pronunța Angelus. Am dat chix, după cum se vede. Dar a prins. Gafele pe care le facem ne urmăresc toată viața, nu găsiți?

— ...Cu ce vă pot fi de folos, domnule Thomsen?

— Doamnă Doll, am niște vești destul de presante pentru comandant.

— A!

— Nu vreau să dramatizez, dar s-a ajuns la o decizie în Cămară într-o privință care știu că este de importanță capitală.

Continua să mă măsoare cu o curiozitate sinceră în privire.

— V-am mai văzut la un moment dat, a spus ea. Îmi amintesc fiindcă nu erai în uniformă. Purtați vreodată uniformă? Cu ce anume vă ocupați mai exact?

— Sunt ofițer de legătură, am spus și am executat o reverență scurtă.

— Dacă e așa de important cum spuneți, bănuiesc că ar fi bine să așteptați. Habar nu am pe unde e.

A ridicat din umeri.

— Doriți niște limonadă?

— Nu... N-aș vrea să vă deranjați pentru mine.

— Pentru mine nu e niciun deranj. Humilia?

În momentul acesta stăteam în lumina trandafirilor a camerei principale, doamna Doll cu spatele la șemineu, domnul Thomsen proțăpădit dinaintea ferestrei principale, privind pe deasupra turnurilor de pază care delimitau

perimetrul și peste devălmășia Centrului Vechi care se interpunea la jumătatea distanței.

— Fermecător. Priveliștea e fermecătoare. Spuneți-mi, am zis, zâmbind trist. Puteți păstra un secret?

Privirea i s-a calmat. Văzută de aproape, avea o înfățișare mai sudică, cu o nuanță mai latină a pielii; iar ochii îi erau de un căprui închis nepatriotic, precum caramelul topit, cu un licăr vâscos.

— Ei bine, *pot* să păstrez un secret, a spus ea. Atunci când vreau.

— Ce bine. Chestia e că..., am spus, mințind îngrozitor, chestia e că mă preocupă foarte mult interioarele, decorațiunile și designul. Înțelegeți de ce n-aș vrea ca un lucru ca ăsta să răsuflă. Nu e o preocupare foarte virilă.

— Bănuiesc că nu.

— Deci a dumneavoastră a fost ideea? La suprafețele din marmură mă refer.

Speram să-i distrag atenția și, în același timp, să-i dau ghes. În clipa aceea, Hannah Doll a prins să discute, să gesticuleze, să se deplaseze de la o fereastră la alta; iar eu aveam ocazia să asimilez informații. Da, în mod limpede era construită la o scară uluitoare; un amplu proiect de coordonare estetică. Iar capul, anvergura gurii, robustețea dinților și a maxilarului, finisajul delicat al obrazilor — pătrățoși, dar eleganți, cu oasele protuberante arcuindu-se în sus.

— Și veranda acoperită? am întrebat-o.

— Aveam de ales între asta și...

Humilia și-a făcut apariția prin ușile deschise cu tava și carafa de piatră și cu două farfurii pline cu pateuri și biscuiți.

— Mulțumesc, Humilia dragă.

Odată rămași din nou singuri, am spus pe un ton blând:

— Slujnica dumneavoastră, doamnă Doll. E cumva Martor?

Hannah a amânat să răspundă până când cine știe ce vibrație domestică, insesizabilă pentru mine, i-a îngăduit să continue, nu neapărat în șoaptă.

— Da, este. Nu-i înțeleg. Are o față cucernică, nu găsiți?

— Chiar așa.

Fața Humiliei era pronunțat nedefinită, și în ceea ce privea genul, și în privința vârstei (un amestec neomogen de trăsături feminine și masculine, de tinerețe și bătrânețe); și totuși, sub ciuful consistent de păr care aducea cu cresonul, radia de o autosuficiență îngrozitoare.

— E de la ochelarii fără rame.

— Câți ani îi dați?

— Ăă... 35?

— Are 50. Părerea mea e că arată astfel fiindcă e convinsă că n-o să moară niciodată.

— Hm. Ei bine, ar fi foarte încurajator dacă ar fi așa.

— Și totul e nemaipomenit de simplu.

S-a aplecat și a turnat în pahare, apoi ne-am așezat amândoi, Hannah pe sofaua capitonată, eu pe un scaun țărănesc de lemn.

— Nu trebuie decât să semneze un document și cu asta basta. E liberă.

— Hm. Pur și simplu *să se lepede*, cum se zice...

— Da, dar știți... Humilia nici că le-ar putea fi mai devotată celor două fete ale mele. Și la rândul ei are un copil. Un băiat de 12 ani. Care e în grija statului. Și tot ce trebuie să facă este să semneze un formular și poate să se ducă să-l ia. Și n-o face. Refuză.